

3. **Důkaz listinný:** Nalézají-li se prvopisy listin, na něž se strana odvolává, u jiného soudu neb jiného úřadu, opatří je soud z moci úřední (§ 30). Srovnání rukopisů může soudce po případě i beze znalců předsevzít (§ 43). Důkaz pravosti (pokud se týče nepravosti) listiny, lze vésti přísahou tak, že vystavitel odpřisáhne okolnost, že ani on ani kdo třetí s jeho souhlasem listinu nepsal nebo nepodepsal; kdo popírá pravost listiny přísahá, že pokládá listinu dle svého nejlepšího přesvědčení za nepravou.

4. **Přísahy stran.** Na přísahu doplňovací a oceňovací může soudce nalézt z moci úřední, delát nechť prohlásí již během řízení, zdali přísahu hlavní přijímá či vrací; neprohlásí-li se, nalezne se na přísaha deláta.

VI. Opravné prostředky.

Odvolání budiž podáno v 8 dnech po doručení rozsudku (§ 44 říz. str.). Odvolací odpověď a inrotulace spisů odvolacích je vyloučena. K odvolání může vrchní soud naříditi doplnění řízení. Mimořádná revise je vyloučena a budiž I. stolicí zamítnuta (§§ 50, 51 říz. str.). Rekurs buď podán v 8 dnech. Proti usuesením, jimiž zavádí se řízení stručné, odpírá odročení roku neb nařizuje výslech svědka neb znalce, je vyloučen samostatný recurs. Proti výměrům, jimiž se prohlašuje nedostavení se k kroku za ospravedlněné neb jimiž se povoluje uvedení ve stav dřívější po uplynutí lhůty propadné, je recurs naprosto vyloučen (§ 46 říz. str.).

Řízení syndikátní.

I. Účel a pojem.

Účel sporu syndikátního jest upravení žalobního práva proti státu a jeho soudcovským úředníkům pro právní újmy těmito u výkonu jich úřední činnosti způsobené (čl. 9 st. zák. o moci soudcovské z 21. prosince 1867 č. 144 ř. z.). Dle čl. 9 cit. z. mělo toto právo žalobní býti upraveno zvláštním zákonem a byl vydán ku provedení tohoto čl. 9. zákon ze dne 12. července 1872 č. 112 ř. z. řízení syndikátní upravující. Řízení syndikátní upravuje řízení náhradní (§§ 1—18 a §§ 26, 27 cit. z.) a řízení postižné (§§ 19—25, 26, 27 cit. z.); první jedná o provádění práva žalobního strany poškozené proti státu a vinnému úředníku soudcovskému o náhradu škody (§ 1), druhé o provádění postižného práva státu proti vinnému úředníku soudcovskému (§ 19).

II. **Forma řízení syndikátního** je dle toho, jde-li o řízení náhradní neb postižné, rovněž dvojí: pro řízení náhradní platí předpisy c. ř. s. o řádném řízení (§ 11), pro řízení postižné platí předkem předpisy c. ř. s. o řízení rozkazním (§ 548 nn.), a pokud je toto nepřipustným, předpisy c. ř. s. o řízení řádném (§ 21). Dle toho je řízení syndikátním buď řízením náhradním (spor hlavní) neb řízením postižným (§ 26) a toto opět buď řízením rozkazním neb řízením řádným (§§ 19—21). Spor hlavní sluje též sporem syndikátním v užším neb vlastním smyslu.

III. **Řízení náhradní neb spor hlavní** (spor syndikátní ve vlastním smyslu).

1. **Právo žalobní.** Dle shora cit. z. z 12. července 1872 přísluší syndikátní žaloba na náhradu škody, když úředník soudcovský u výkonu své činnosti úřední porušením své úřední povinnosti, zvláště též tím, že protizákonně nařídil nebo prodloužil vazbu (§ 27), způsobil straně právní újmu a tím škodu, proti které nemůže se strana hájiti prostředky opravnými c. ř. s. poskytnutými (§ 1). Škoda musila býti způsobena vinou

soudcovského úředníka ve smyslu § 1294 o. o. z. ne tudíž nedopatřením menšího stupně.

Žaloba syndikátní není odůvodněna, pokud strana nápravu zjednatí může procesuálními prostředky opravnými, avšak je odůvodněnou, když prostředky opravné jsou obmeškány, ježto žaloba není závislou na vyčerpání prostředků opravných, ve sporu syndikátním nelze rozhodovati otázku, zda by procesuální prostředek opravný nápravu byl zjednal a zmeškání strany nevyrovnává vinu úředníka soudcovského.

2. Ručení: Za škodu soudcovským úředníkem porušením povinnosti způsobenou ručí vinný úředník jako dlužník hlavní a stát stejně jako rukojmí a plátce, t. j. věřitel může žalovati buď úředníka nebo stát a nepřísluší státu *exceptio excussionis* totiž námitka, aby předkem žalován byl úředník (§ 1357 o. o. z. a § 1355 o. o. z. a cont.). Ručení úředníka soudcovského za škodu vztahuje se na jeho představeného jen tehdá, pokud i tomuto vinu přičísti lze aneb pokud takové ručení je zvláštním zákonem nařízeno (§ 7). Z usnesení neb opatření učiněného v radním kolegiu právi jsou všichni, kteří pro to hlasovali. Zakládá-li se však usnesení takové na neúplném neb nesprávném vyličení děje zpravodajem (na neúplném neb nesprávném referátě), neručí vůbec hlasující, pokud zachovali péči zákonem jim uloženou (§ 6). Jakou měrou pokud se týče, je-li žalováno více osob, v jakém poměru lze od nich náhradu požadovati, pokud má postih místo a kdy zaniká povinnost náhradní a postižní, posouditi sluší, pokud zákon z 12. července 1872 nic jiného neustanovuje, dle předpisů o. o. z. (§ 5).

3. Příslušnost: Příslušným pro žalobu je vrchní soud, v jehož obvodu nalézá se soud, který neb jehož zřízenci škodu způsobili. Odvozuje-li se nárok náhradní z opatření presidenta neb z kolegiálního usnesení téhož vrchního soudu, jenž je příslušným pro žalobu, deleguje nejvyšší soud k žádosti žalobce neb žalovaného jiný vrchní soud. Ostatně i zde platí předpisy c. ř. s. o předpojatosti soudců a soudů (cit. z. z 1872, čl. VI. č. 4 uv. z. k j. n. a §§ 19—25 j. n.).

4. Žalobce a žalovaný:

a) Žalobcem je strana poškozená (§ 1).

b) Žalován býti může buď úředník soudcovský sám neb stát sám neb oba zároveň. Stát zastupuje finanční prokuratura v sídle soudu procesního.

c) Žalují-li se současně stát a úředník soudcovský, platí předpisy §§ 11—15 c. ř. s. o společenství ve sporu (§ 9).

d) Odvozuje-li se nárok náhradní z usnesení sborového soudu, lze vinné úředníky soudcovské jen tehdá současně se státem žalovati, když je žalobce seznal během řízení trestního (§ 3). Úředníky soudcovskými ve smyslu z. z 1872 jsou:

a) soudcové dosazení při soudech sborových a okresních (též soudcové laici),

β) úředníci státní k jinakým soudním úkonům úředním ustanovení, zejména úředníci výkonní,

γ) soudní komisaři k předsevzetí soudních úkonů úředních odeslaní (notáři, soudní sluhové),

δ) berní státní úředníci a sluhové ohledně soudních deposit a peněz sirotčích. Úředníky státního zastupitelstva nepočítá však zákon za úředníky soudcovské (§ 4 cit. z. čl. XII. uv. z. k j. n.).

e) Lhostejno, působí-li soudcovský úředník v první neb vyšší instanci; chybí však zákonně příslušný soud pro žaloby náhradní z opatření a usnesení nejvyššího soudního a kasačního dvoru (srj. § 8).

f) Zemřel-li vinný úředník soudcovský již v čas podání žaloby náhradní aneb zemřel-li během sporu hlavního, vztahují se předpisy z. z 12. července 1872 na pozůstalost neb dědice tohoto úředníka (§ 26).

5. Žaloba náhradní:

a) V žalobě uveď strana skutečnosti, z nichž dovozuje své nároky proti žalovanému, uveď předmět a objem z utrpěné škody a přesně urči žádání ohledně požadované náhrady (§ 10).

b) Podává-li se žaloba proti jednotlivým vinným úředníkům soudcovským, budiž podán důkaz, že úředníci tito způsobili právní újmu porušením úřední povinnosti.

c) Žaluje-li se pouze stát, stačí důkaz, že právní újma nastati mohla jen porušením povinnosti úředníků soudcovských toho soudu, od něhož pochází úkon úřední (§ 2).

d) Průvody dones neb označ strana dle možnosti (§ 10).

e) Žaloba musí býti spolupodepsána advokátem (§§ 226, 75, 27 odst. 1. c. ř. s.).

6. Řízení:

a) Soud procesní zamítne žaloby, jež neodpovídají předpisům § 10 zák. z 1872, z povinnosti úřední (§ 11); i tehda buď žaloba zamítnuta, je-li soud nepříslušným a jde o nepříslušnost, ke které soud musí hleděti z povinnosti úřední (rozh. z 24. června 1884, sb. »Gl. U.« č. 10087).

Úřad disciplinární podej zprávu soudu procesnímu o výsledku skončeného řízení disciplinárního (§ 12 odst. 2. z. z 1872). Strany jsou oprávněny do správy této a do spisů skončeného řízení disciplinárního nahlédnouti a opisy si vyžádati (§ 13).

b) Soud procesní může a sice nejen jako posud jen k návrhu strany (§ 14 z. z 1872), nýbrž i z moci úřední přerušiti řízení až do skončení řízení disciplinárního, pokud patrně vliv míti bude na rozhodnutí sporu. Konečný výsledek řízení disciplinárního nebo použití šetření konaných cestou disciplinární (§ 601 c. ř. s.). Bylo-li pak řízení před soudem rozhodujícím přerušeno, budiž z moci úřední položen rok k ústnímu jednání, jakmile bude sdělen výsledek skončeného řízení disciplinárního (§ 601 c. ř. s.).

c) Byl-li žalován stát, může oznámiti rozepři těm úředníkům soudcovským, jež jsou patrně vinnými a jež nebyli spolužalováni. Na základě oznámení rozepře může soudcovský úředník poskytnouti žalovanému státu zastoupení resp. nyní vstoupiti do sporu jako intervenient (§ 15).

d) O skutečnostech, ohledně nichž jsou soudcovští úředníci zavázáni k mlčenlivosti, nelze je přísežně slyšeti, ať již jsou žalovanými nebo intervenienty (§ 16).

7. Opravné prostředky: Proti rozsudkům, usnesením a opatřením během řízení učiněným jsou připuštěny, pokud zákon ze dne 12. července 1872 něco jiného nestanoví, tytéž opravné prostředky, jež vzněsti lze proti rozsudkům, usnesením a opatřením soudu I. stolice. O všech prostředcích opravných rozhoduje konečně soud nejvyšší (§ 17 cit. z. z 1872 a čl. VI č. 4 uv. z. k j. n.).

IV. S p o r p o s t i ž n ý (syndikátní spor postěžný rozkazní a pravidelný).

1. Právo žalobní: Státu přísluší pod podmínkou, že k žalobě proti němu dle zákona z 12. července 1872 vznesené náhradu dá, žaloba postěžná na toho úředníka soudcovského, jehož vina je zjištěna trestním nebo disciplinárním nálezem nebo proti němuž byl vynesena rozsudek ve sporu náhradním.

2. Úředník ručí, byla-li žaloba vznesena proti státu a úředníkům soudcovským jen potud, pokud souhlasí rozsudek proti nim ve sporu náhradním vyneseny ohledně způsobu nebo poměru ručení s nálezem trestním neb disciplinárním (§ 19). Podává-li se z rozsudku ve sporu hlavním vyneseneho nebo z nálezů trestního jiný poměr, ručí spolužalování úředníci soudcovští státu za nárok postěžný rovným dílem (§ 10).

3. Příslušnost: Pro žalobu postěžnou, ve které žádá stát za vydání rozkazu platebního, je příslušným soud procesní, tedy vrchní zemský soud (§ 19). Nelze-li však dle předpisů § 19 vydati rozkaz platební, nutno podati žalobu postěžnou u soudu I. stolice dle povšechných zásad příslušného. Dobývání nároku postěžného cestou správní je vyloučeno.

4. Žalobce a žalovaný:

a) Žalobcem je stát, který nahradil škodu úředníkem způsobenou, byv o náhradu žalován (§ 19). Stát zastupuje i v tomto případě finanční prokuratura (§ 23).

b) Žalovanými jsou, když žaloba náhradní byla toliko proti státu podána, ti úředníci soudcovští, jichž vina je zjištěna trestním nebo disciplinárním nálezem, byla-li však žaloba náhradní vznesena proti státu i proti soudcovským úředníkům, odsouzení spolužalování úředníci ve sporu náhradním (§ 19). Zemřel-li vinný úředník soudcovský během sporu postěžného, platí předpisy zák. z 12. července 1872 ohledně sporu postěžného o pozůstalosti neb dědicích tohoto úředníka (§ 26).

5. Žaloba postěžná: Žaloba, kterou žádá stát u soudu procesního, by nařízeno bylo úředníku soudcovskému platebním rozkazem splniti nárok postěžný (syndikátní žaloba rozkazní) musí vyhovovati těmto podmínkám:

a) stát musil k žalobě syndikátní škodu nahraditi (§ 19);

b) vina úředníka soudcovského musí býti zjištěna nálezem trestním neb disciplinárním (§ 19). Bylo-li dáno dotyčnému soudci presidentem soudu sborového jen disciplinární napomenutí, je spor mandátní vyloučen (G.-U. 8888);

c) byli-li žalobou syndikátní zároveň žalováni stát a úředníci soudcovští, musí rozsudek ve sporu syndikátním proti spolužalovaným úředníkům soudcovským vyneseny souhlasiti, jak ohledně osob náhradou povinnými uznaných, tak i ohledně způsobu a poměru ručení s nálezem trestním nebo disciplinárním (§ 19).

6. Řízení:

a) Vyhovuje-li žaloba postěžná podmínkám v odst. 5 uvedeným, vydá se žádaný rozkaz platební (§ 19).

b) Ohledně dobytí nároku postěžného platebním rozkazem a ohledně řízení, jež následuje vydání rozkazu platebního, platí předpisy c. ř. s. o řízení rozkazním (mandátním) (§§ 548—554 c. ř. s.). Výminka nastává pouze co do příslušnosti soudu. Platební rozkaz vydává zde totiž výlučně vrchní zemský soud. Námitky proti rozkazu platebnímu (§ 550 odst. 2.

c. ř. s.) budtež rovněž u vrchního zemského soudu vzneseny (§ 602 c. ř. s.).

c) Nelze li vydati platební rozkaz ve smyslu § 19, lze nároky postižné vymáhati jen řádným pořadem práva před soudem I. stolice dle povšechných zásad příslušných (§ 21).

d) Proti nároku postižnému, ať již pořadem práva nebo platebním rozkazem dobývanému, nemohou soudcovští úředníci ty námitky činiti, o nichž bylo již jednáno a rozhodnuto ve sporu náhradním proti nim co spolužalovaným vedeném, nebo které opomenuli oznámiti, ač rozepře ve sporu hlavním byla jim oznámena (§ 22).

7. Opravné prostředky: Ve sporu syndikátním rozkazním rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím vrchního soudu vzneseným soud nejvyšší (§ 20). V pravidelném sporu postižném platí o prostředcích opravných, jakož i o pořadu instancí zásady povšechné (§ 21).

8. Exekuce:

a) Exekuce ke splnění: Pravoplatné rozsudky vynesené v řízení syndikátním, jakož i rozkazy platební vydané dle § 19 cit. z. z 1872, pokud proti nim námitky v čas podány nebyly, jsou tituly exekučními (§ 1 č. 1 a 2 ex. ř.). Podotknouti však sluší, že pokud jde o dobytí nároku postižného, lze na služné a jinaké platy služebné úředníků soudcovských vésti exekuci až do jedné třetiny, avšak s tím obmezením, že roční důchod 350 zl. musí zůstatí volným (§ 24 z. z 1872, čl. IX. č. 9 uv. z. k ex. ř.).

b) Exekuce ke zjištění: Byly-li proti platebnímu rozkazu ve smyslu § 19 zák. z 1872 vydanému podány v čas námitky, nelze arcif povoliti exekuci ke splnění, ovšem ale ke zjištění, aniž by bylo třeba osvědčení nebezpečí § 370 ex. ř. žádaného (§ 252 cit. z. z 1872, ostatně nyní cf. § 371 č. 2 ex. ř.). I exekuci zjišťovací lze povoliti na služné a jinaké platy služebné úředníků soudcovských s obmezením v odst. a výtčným (§ 25 odst. 3 zák. z. 1872, čl. IX uv. z. k ex. ř.). O exekuci zjišťovací sluší tak užiti podpisů ex. ř. o úkonech zjišťovacích a řízení (sc. §§ 370 nn ex. ř.) (čl. XXVII č. 3 uv. z. k ex. ř.).

V. Poplatky.

1. Syndikátní stížnosti (čímž se rozumí nyní žaloby syndikátní) jsou soudními podáními a podléhají tudíž kolku jedné koruny z každého archu.

2. Syndikátní nálezy nepodléhají kolkové povinnosti

Řízení trestní.

I. Řízení trestní jest souhrn zákonných předpisů, jimiž upraveno jest provedení trestního nároku na materiálním trestním zákoně se zakládajícího (formální právo trestní), dále však i provedení tohoto trestního nároku v jednotlivém případě t. j. souhrn úkonů, které před se běrou trestní soudy a strany k tomu konci, aby rozhodnutí o trestním nároku bylo docíleno. Jen v širším (nevlastním) smyslu lze pokládati za část trestního řízení též výkon trestu, výkon rozsudku, byť základní ustanovení o výkonu trestu v zákoně o trestním řízení a speciálně v našem platném trestním řádě byly vytknuty.

II. Postavení trestního processu v systému právním. Trestní proces náleží jednak jako řízení soudní jednak pro veřejnoprávní povahu nároků v něm projednávaných v obor práva veřejného a stojí nej-